

Uudistunut RDA Tietojen proveniensi

Martin Engberg
Kansalliskirjasto
Huhtikuu 2024

Tietojen proveniensi uudistunut RDA Toolkit

Tietojen proveniensi

- Tietoja elementtiin tai elementtijoukkoon tallennetuista metatiedoista
- Metatiedot metatiedoista

Tiedon avulla voi

- tehdä johtopäätöksiä metatietojen kontekstista ja laadusta
- parantaa koneluettavuutta ja edistää esim. linkitettyyn dataan siirtymistä

Tiedonlähde

- Mihin merkintä perustuu
- Mistä tieto on saatu
- Mitä sanastoa käytetty

Hallinnollinen metatieto

- Kuvailussa käytetty
 - kuvailusääntö
 - kieli
 - merkintäjärjestelmä
- Kuka on tehnyt kuvailun
- Milloin kuvailu on tehty

MARC 21 -tietue, nykyisiä merkintöjä

Nimiö

06: a tekstiaineisto

07: m monografia

09: a UCS/Unicode

17: 4 Perustaso

18: i ISBD-välimerkitys

001 Tietueen kontrollinumero

005 Viimeisimmän päivityksen ajankohta

020 ISBN-tunnus

‡a International Standard Book Number

084 Muu luokitus

‡a Luokka

‡2 Luokituksen lähde

040 Luetteloiva organisaatio

‡a Luetteloivan organisaation ISIL-tunnus

‡b Luettelointikieli

‡e Kuvailukäytäntö, kuvailusääntö

‡d Muokkaavan organisaation ISIL-tunnus

650 Kontrolloidun sanaston asiasana

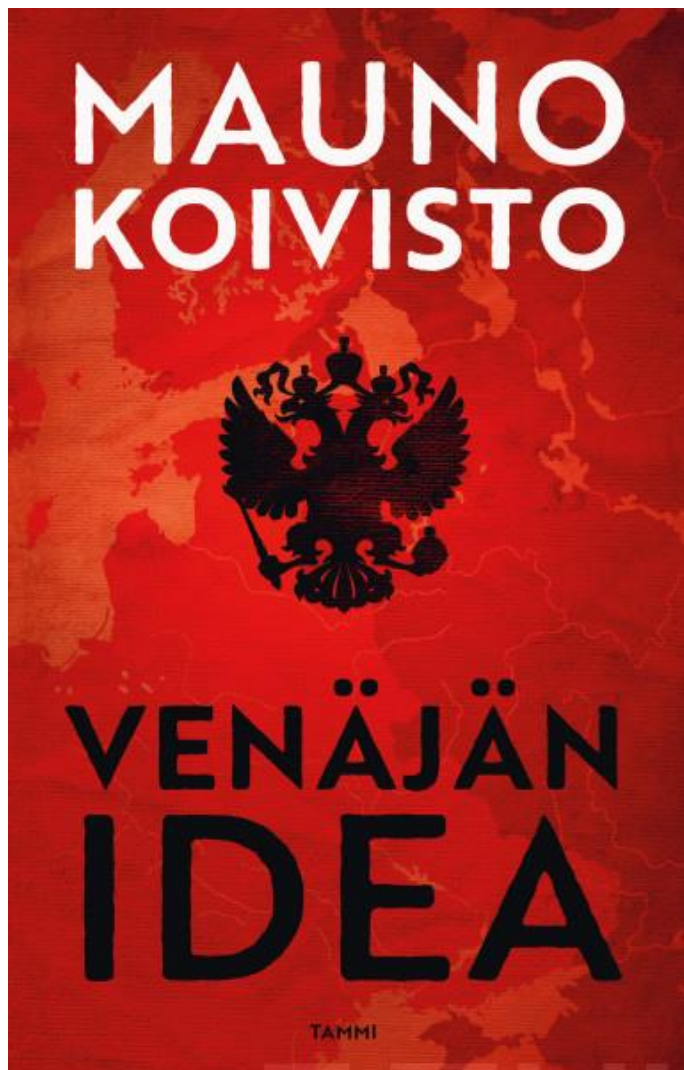
‡a Aihetta ilmaiseva termi

‡2 Asiasanan tai termin lähde

‡0 Auktoriteettitietueen kontrollinumero

974 Kirjavälityksen teostunniste

- automaatiolla tuotettu tieto
- liittyy teoksen ilmiasuun
- ei muokata manuaalisesti, ei poisteta

LDR 00000cam a2200000 i 4500
001 018200762
005 20230616115352.0
020 |a 978-952-04-4810-3
040 |a FI-BTJ |b fin |e rda |d FI-NL
080 1# |a 940 |2 1974/fin/fennica
084 |a 97.1 |2 ykl
100 1# |a Koivisto, Mauno, |d 1923-2017.
|0 (FI-ASTERI-N)000047948
245 10 |a Venäjän idea / |c Mauno Koivisto.
336 |a teksti |b txt |2 rdacontent
337 |a käytettävissä ilman laitetta |b n |2 rdamedia
338 |a nide |b nc |2 rdacarrier
650 #7 |a poliittinen historia |2 yso/fin
|0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p15286>
974 |a KV |b TT0044570

Uudistunut RDA Toolkit, terminologiaa

RDA termi	RDA sanasto	Vapaammin
Metatietomerkintö	Kuvailutapaukseen sisältyvälle RDA-elementille arvon antava metatieto-osa.	<ul style="list-style-type: none">• RDA-elementille annettu arvo• Yksittäinen merkintö
Metatietoteos	Teos, joka on joko metatietomerkintö tai metatietokokonaisuus.	<ul style="list-style-type: none">• Kuvailutietue, joka koostuu useista metatietomerkinnöistä• Tehdään sovitulla merkintäjärjestelmällä• Tallennetaan johonkin, esim. tietokanta
Metatietokokonaisuus	Metatietoteos, joka on aggregoiva teos, joka on suunnitelma valita ja järjestää yhden tai useamman metatietomerkinnön ekspressioita. Metatietomerkinnöt kuvailevat yhtä tai useampaa RDA:n entiteetin yksittäistä tapausta ja sisällyttää niitä aggregaattiin. Suunnitelma voi olla osa soveltamisprofiilia.	<ul style="list-style-type: none">• Suunnitelma valita ja järjestää metatietomerkintöjä metatietoteokseksi• Avoin lisäyksille ja muokkauksille• Soveltamisprofiili ja soveltamisohje ovat apuvälineitä metatietokokonaisuuden tuottamiseen

Soveltamisprofiili, tietojen proveniensi

RDA-elementti	Tarkentava selitys	Muuta huomioitavaa	Määrittelyjoukko	Arvojoukko	Pakollisuus S = Suppea L = Laaja	Pakollisuuden ehdollisuus	Merkitsemistapa	MARC 21
huomautus metatietoteoksesta	Metatietoteoksen attribuutin laaja rakenteistamaton kuvailu	Huomautus metatietoteoksen sisällöstä	Teos				rakenteistamaton kuvailu	500 \$a
kirjoittaja (toimija)	Toimija, joka on vastuussa tekstiteoksen luomisesta	Kuvaileva yhteisö, joka tallentaa metatietoteoksen	Teos	Toimija	S	Alkuperäisluetteloinnissa tallennetaan aina luetteloiva organisaatio	tunniste	040 \$a \$d
teokseen liittyvä teos	Teos, joka liittyy teokseen	Rakenteistetussa kuvailussa käytetty merkkijonon merkintäjärjestelmä	Teos	Teos			rakenteistettu kuvailu	
merkintälähde	Rakenteistamaton kuvailu jäljennettynä manifestaatiosta, joka on kuvailtavana	Metatietojen lähteen merkitseminen, kun lähde on kuvailtava manifestaatio	Teos				rakenteistamaton kuvailu	500, 588
käytetty lähde	Manifestaatio, jossa on metatietoteoksessa käytettäviä tietoja	Metatietojen lähde, kun se ei ole kuvailtava manifestaatio	Teos	Manifestaatio				useampi kenttä \$2, \$7
ekspression kieli	Ekspression sisällössä käytetty kieli	Metatiedoissa käytetty kuvailun kieli	Ekspressio		S		tunniste	040 \$b, useampi kenttä \$7
kirjoitusjärjestelmä	Merkkejä tai symboleja, joita käytetään kielellisen sisällön ilmaisemiseen	metatiedoissa käytetty kirjoitusjärjestelmä	Ekspressio					

Julkaisussa olevan tiedon jäljentäminen liittyy myös tiedon proveniensiin

RDA: Manifestaatio	MARC 21
manifestaation nimeke	245 XX \$a
vastuullisuusmerkintö	245 XX \$c
painosmerkintö	250 ## \$a \$b
tuotantomerkintö	264 #0 \$a \$b \$c
julkaisumerkintö	264 #1 \$a \$b \$c
jakelumerkintö	264 #2 \$a \$b \$c
valmistusmerkintö	264 #3 \$a \$b \$c
sarjamerkintö	490 XX \$a \$x \$v
manifestaatiomerkintö	881 ## \$a

MARC 21 –formaatti, osakenttä 7

- Tietojen provenienssia koskevien osakenttien suomennos julkaistaan myöhemmin.
 - Tietojen provenienssia koskevat osakentät [englanninkielisestä MARC 21 -formaatista](#).
- Lisätty MARC 21 -formaatissa moneen kenttään
 - Esim. RDA-elementti [teokseen liittyvä manifestaatio](#)
 - Joitakin tiedon provenienssiin liittyviä ratkaisuja tehty aiemmin hyödyntämällä osakenttää 9

Translitterointistandardin merkitseminen, osakentän 7 osalta ei vielä ohjeistusta

245 10 \$a As`ila ḥaula 'l-mar`a
wa-'l-masḡid\$bfī
ḍau`nuṣūṣ aš-šarī`a wa-
maq ṣidih

\$7 (dpesc)

DIN 31635:2011

- Translitterointistandardi:
 - DIN 31635:2011

245 10 \$6 880-01 \$a Ponâtno! :
\$b lukion B3-venäjää.
\$9 ISO9 <TRANS>

880 10 \$6 245-01 \$a Понятно! :
\$b lukion B3-venäjää.
\$9 CYRILLIC <TRANS>

880 10 \$6 245-01 \$a Ponjatno! :
\$b lukion B3-venäjää.
\$9 SFS4900 <TRANS>

Kiitos!

kuvailusaannot-posti@helsinki.fi

[Uudistuneen RDA:n koulutukset](#)